Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/tergedachtenisva00schr

TER GEDACHTENIS

VAN HET DRIEMAAL VYFTIG JAARIG

JUBELFEEST,

DER

LEIDSCHE AKADEMIE,

GEVIERT DEN VIII. VAN SPROKKELMAAND

DES JAARS MDCCXXV.

DOOR

JOANNES SCHRODER.

TE LEIDEN,

By ISAAK SEVERINUS,
Boekverkoper 1725.

AAN DE

HOOG EDELE en VOORTREFFELYKE HEEREN

KURATEUREN

DER AKADEMIE,

MITSGADERS

DE WELEDELE en GROOT ACHTBAARE HEEREN

BURGERMEESTEREN

DER STAD LEIDEN.

Doorluchte MANNEN, *die 't Bataafſche Hoogeſchool*
Met raad en wysheid ſchraagt; als marmere pylaaren;
Wier zuivere yver blaakt om Pallas Kapitool,
Als wakk're Manliën, zorgvuldig te bewaaren.

Hoog ed'le SCHAGEN, *die, als met een Atlas kracht,*
De wichtigſte ampten van dit Land torſcht op Uw' ſchoud'ren,
En echter onvermoeit het heil van 't School betracht,
Elk kenne in U de deugd van Uw' Roemruchtige Oud'ren.
Heer VANDEN HONERT, *die, als waardig Burgerheer,*
In Hollandts eerſte ſtad met luiſter zyt gezeeten,
Gy hebt een langen reeks van jaaren U zoo teêr
In dit Beſchermheers ampt, vol liefde en trouw, gekweeten.
Vermaarde VALKENBURG, *daar Haarlem roem op draagt,*
Alwaar U Themis zelf ten zetel heeft verheven:
De Wysheid, waar gy dit gebouw mede onderſchraagt;
Zal te gelyk uw naam met zynen roem doen leven.
En gy, Weledel en Grootachtbaar VIERTAL, *dat*
Een gladder pen verdient om Uwen lof te ontvouwen,
Uw yvervuur blaakt te gelyk voor School en Stad,
Om het belang van beide in volle bloei te aanſchouwen.
Beroemde VANDEN BERG, *die, nimmer afgeſlooft*
In Staatzorg, Leidens heil poogt daaglyks te vermeeren.
Grootachtbaare DE BIE, *wiens wyze en gryze hooft*
Onwelkb're lauw'ren draagt voor Uw oprecht regeeren.

VAN

VAN WILLIGEN, *zo trouw als eertyds Palinuur,*
Helpt ſtad en Hoogeſchool met moet en yver ſchragen.
Weled'le HOGENHOUK, *gy komt in dit beſtuur,*
Als een opgaande zon, met glans en luiſter dagen.
Vergun my dat ik op deez' heuchelyken dag,
Een dag, die in elks hart een dubb'le vreugd kan baaren,
U met myn nederig geſchenk begroeten mag,
Nu gy het Eeuwfeeſt viert van driemaal vyftig jaaren.
't Mishaage Uw Ed'len niet, dat U wort aangeboôn
Een Nederduitſch gedicht, daar Uw' naaukeurige ooren,
In Pallas heiligdom, zyn dagelyks gewoon
Oprechte Goden taal van halve Goôn te hooren:
Maar wezende overtuigt van Uw goedgunſtigheid,
Verſtoute ik my nochtans u met ontzag te naderen,
En als een burger hebbe ik my met hoop gevleit
Gehoort te worden van geachte Burgervad'ren.
Uwe onvermoeide zorg, O ZUILEN *van den Staat,*
En Steunzels van dit School! dwingt elk Uw doen te pryzen.
De Almagtige verſterk U met zyn wyzen raad,
En wil U tydelyk en eeuwig gunſt bewyzen.

Hoe woelt ganſch Leyden in deez' barren wintertyd!
Wat hoor ik voor gedruiſch? hoe juigen alle tongen?
Wort Pallas weêr op nieuw een Leeraar toegewyd?
Of wort, als jaarelyks, haar wysheid opgezongen?
Neen, neen, iets grooters is het doelwit van deez' dag,
Nu de AFGEZONDENEN van die dit Land regeeren,
Zich zelf ontrekken van het wichtig Staats gezag,
En dit doorluchtig School met hunne komſt vereeren.
De blyde Faam vermelt ons de oorzaak van dit feeſt.
Dit feeſt, roept zy, moet elk een heilige aandacht geven,
't Is hondert vyftig jaar op dezen dag geweeſt,
Dat vrouw Minerva hier is op den troon verheeven.
Dus is dit feeſt wel waard deez' groote plechtigheid,
't Verrukt op nieuw de ziel, en 't brengt ons weêr te binnen,
Wat onverdraaglyk juk ganſch Neêrland was bereid,
Had Spanje deeze ſtad te dier tyd kunnen winnen.
't Errinnert ons den moed der brave Burgery,
Die, boven 's vyands woên, de onlydelykſte plaagen,
Van zwaare hongers nood, van peſt, en muitery,
Met zulk een taay geduld ſtandvaſtig heeft verdragen;
Waar door de nazaat nu geruſt het hooft opbeurt,
Waar door de vryheid heerſcht, ontſlagen van Barbaaren;
De zuiv're Godtsdienſt, van de afgodery geſcheurt,
In luiſter blinkt, ontlaſt van Ziels geweldenaaren.

Ver-

Verdiende ooit helden moed, en ed'le dapperheid,
Een onverwelkb'ren prys, die eeuwen kan verduuren,
Met regt wierd dan dit School in Leiden aangeleid
Tot wederopbouw van haare afgeſtreede muuren.
Steekt dan, O Helden! ſteekt het hooft ten grafzerk uit,
Aanſchouwt hoe deeze Stad in roem is toegenomen.
Door uw manhaftigheid, en loffelyk beſluit,
Is deeze heilzon uit het duiſter opgekomen.
Slaat, ſlaat uwe oogen op het loon dat gy ontfing';
Die hoopelooze tyd gaf aak'lige gedachten;
Durft gy, als gy bezag haar' oorſpronk, zo gering,
Het heden wel met zulk een heerlykheid verwachten?
Wierd ooit Atheenen om zyn wysheid aangebeên;
Waande elk, dat daar alleen geleertdheid was te haalen,
Dit Hoogeſchool, gebouwt in het Bataafſche Atheên,
Ziet men in luiſter verre op 't oude zegepraalen.
Was de aandrang groot, wanneer't Olympiſch ſpel begon,
Vloeide ider derwaars heên om naar den prys te ſtreeven,
Wierd hy al juichende geleid, die de eerkroon won;
Die prys kon weinig tyds den winnaar luiſter geven.
Hier vloeit een menigte naar toe, van dag tot dag,
Geen land, geen vorſtendom, wort van de zon beſcheenen,
Of yder een, op wien geleerdheid iets vermag,
Eilt over land en zee naar 't hedendaagſch' Atheenen.

Veel

Veel Vorſten achten 't zelf voor een weêrgaloze eer,
Dat zy in deeze Stad Minerva's borſten zuigen;
Dus ziet men heden nog hun aantal meêr en meêr
Toeneemen, dit moet zelf, die ons benyd, getuigen.
Hier treet men in gevecht met oordeel en beleid;
Hier worſtelt men in 't park met doorgeleerde helden;
Het doel, waar op men mikt, is hier de onſterflykheid:
De prys voor arbeitsloon kan zynen roem vermelden:
Een prys, die niet alleen, den winnaar luiſter geeft,
Maar die ook anderen ten nutte en heil kan ſtrekken;
Hier leert men, dat men voor zich zelf alleen niet leeft,
Noch zynen even menſch den byſtand moge ontrekken,
Het Godtgeleerdheids licht blinkt op den kandelaar,
Beſchynende onze ziel met onbevlekte ſtraalen;
Dat licht zoo zuiver maakt verduiſterde oogen klaar,
Die deeze leidſtar volgt kan nooit van 't ſpoor afdwaalen.
De waare Wysheid ſtort hier melk en honig uit,
Waar door men zielen van haar' ſmetten kan geneezen;
Geheimen, vaſtgeſtelt in 't eeuwig raadsbeſluit,
Die worden hier ondekt, en uit Godts woord beweezen.
Daar toe zyn Mannen, in wier zielen, onvermoeit,
Een waare godtsvrucht en geheiligde yver branden;
VVaar door dit Hooge School in zulken luiſter bloeit,
Dat het een baak, een licht, verſtrekt voor andere landen.

De

De doorgeleerde MARK treet hier het eerſte voor,
Zyn' gaven, en alzints volmaakte ervarentheden
Verbreiden zynen naam de ganſche wereld door,
Alwaar de Godtsdienſt naar vereiſch wort aangebeeden.
Wiert eer FABRITIUS verheerlykt door de Faam
Om zyn getrouwheid, en oprechtigheid voor Romen:
Zie hier een Chriſten held van eige deugd en naam
Wiens trouwe en yver voor Godts zaak niet is te toomen.
WESSELIUS, die door verſtandigheid, en deugd,
In Leidens heiligdom tot Leeraar is verheven,
Zyn yver ſchittert uit om aan de ontlooke jeugd
Het merg te ſchenken, 't geen Godts geeſt ons heeft beſchreeven.
Heer van den HONERT, om wiens wysheid, en verſtant
Men ziet een groote ſchaar naar zyne leſſen vloejen:
Hy levert Mannen aan de Kerk van Nederland,
Die de Gemeentens doen in waare Godtsvrucht bloejen.
Door zulke *Lichten* wort de afgoden dienſt geweert,
De geeſt van 't Chriſtendom in wetenſchap ontſtooken:
De Jood en ongodiſt tot ſtom zyn overheert,
Den grooten Antichriſt de lendenen verbroken.
Maar wort de ziel hier door op 't deugden ſpoor geleid,
En poogt men die hier na onſterflyk te doen leven;
't Genootſchap, toegewyt aan vrouw Gerechtigheid,
Draagt hier ook zorg voor 't goed, door 's Hemels gunſt gegeven.

Hier leert men 't pit, en merg, van 't Roomſche en
Neêrlands recht:
Hier ſtaat de Vuurſchaar voor alle onderdrukten open:
Hier wort het zwaarſt geſchil ontzenuwt, en geſlecht;
Geen valsheid, noch bedrog heeft hier gewin te hoopen:
Hier vormt men Zuilen, daar 't gemeene beſt op ruſt,
Hier teelt men Mannen, die voor weeuw en weezen ſtryden,
Hier leeft de onnozelheid in veiligheid, en luſt,
Vermits men 't onrecht hier vereiſchte ſtraf doet lyden.
Schoon NOOD door ouderdom zyn' kragten voelt vergaan,
Hy leert nog hoe men 't recht van 't onrecht af moet ſchiften,
Met reden noemt men hem een tweden Ulpiaan,
Zyn lof leeve eeuwig in zyn' doorgeleerde ſchriften.
De wyze SCHULTING, die Tribonianus naam
In luiſter evenaart, heeft Themis zelf verkooren,
Door dien zy innerlyk bewuſt was, hoe bekwaam
's Mans gaven waren om haar Godtſpraak te doen hooren.
Rees ooit een Fenix uit zyn aſch met ſchooner glans,
Of kon een zoon ooit meer zyns vaders wysheid erven,
Als VITRIARIUS? de deugd des ouden mans
Zal door de deugd des zoons noch grooter roem verwerven.
Geleerde WESTENBERG, 't Hoogleraars ampt wel waard,
Uwe onvermoeitheid in de Jeugd het recht te leeren,
Is met de godtsvrucht en zachtzinnigheid gepaart;
Uw' gaven zullen dag aan dag uw' roem vermeeren.

Wort

Wort dus het heilig recht de Jeugd als ingeprent;
En trachten de Edelſten van 't land dien prys te ontfangen:
Zo wort den Batavier geroemt aan 's werelds end;
Zo moet de vreemdeling naar zulk een ſchool verlangen.
Hier door is de onderdaan voor geen geweld beducht;
Het recht der volk'ren wort gehandhaaft; gruwelſtukken
Op 't allerſtrengſt geſtraft; de vryheid ſchept hier lucht:
Elk kan hier veilig van zyn' Arbeid vruchten plukken.
Wort voor de ziel gezorgt, ziet men Gerechtigheid
In hagel-wit gewaat met volle luiſter praalen?
Hier wort nog boven dien op 't krachtigſt uitgeleid,
Op welk een wyz' men kan geneezen 's lichaams kwaalen.
Wort eenig ſterveling van ziekte of pyn gekwelt,
Hier temt die Wetenſchap al hun' kwaadaardigheden:
De dood, hoe krachtig hy ook alles nedervelt,
Wort hier door duizende van wapenen beſtreden.
Roemde eertyds de oudheid op den ſchrand'ren Hipocraat,
En noemde men Galeên den prins der artzenyën;
Geneeskunſt praalt hier met veel heerlyker gewaat,
Deze eeuw zal haar geenzins dat groot geluk benyen.
Al wat de konſt wel eer tot 's menſchen hulp bedagt,
En wat de ervarendheid nog verder wiſt te ondekken,
Is door de wysheid hier in 't brein van hen gebragt,
Die zuiv're lichten voor dit Hoogeſchool verſtrekken.

Boerhave, wien 't heel al om zyn' geleertheid pryſt;
Natuur ſchonk hem al 't geen zy duizenden kon ſchenken,
Zo lang de wereld ſtaat, en 't helder daglicht ryſt,
Zal elk aan zynen naam met de uiterſte achting denken.
Zo veel onſterflykheid verdient ook Oosterdyk
Om zyne ervarentheid, gepaart met ſchrander oordeel,
Zyn vlyt in 't oeff'nen van die Kunſt geeft daaglyks blyk,
Dat hy aan 't Hoogeſchool verſchaft een merk'lyk voordeel.
Albinus, die, door zyne ontleedkunde en verſtand,
Den leerling onderwyſt, hoe 't konſtige gevaarte,
Het lichaam van den menſch, gevormt is door Godts hand,
En hoe elk deel beſtaat door zyne lichte en zwaarte:
Die wysheid maakt dat ook zyn naam geen lof ontbeert.
Al wat men verder in Geneeskunſt dient te weeten,
Als Kruidekennis, ende Scheikonſt; 't wort geleert,
De voorzorg heeft hier niets, dat dienſt kan doen vergeeten.
Dus levert Leidens School doorluchtige Artzen uit,
Die Neêrland niet alleen met hunne gaven ſpyzen,
Maar zelf die hier van Ooſt, van Weſt, van Noord, en Zuid,
Zich oeff'nen in die Kunſt en dan weêr derwaars ryzen.
Ook ziet men dagelyks ontelb're vreemde lien;
Die, afgemartelt door ondragelyke kwaalen,
Aan deez' Hoogleeraars hunne Ellendigheid doen zien,
Met hoop, van door hun hulp genezinge te haalen.

Wort

VVort Godt dus niet alleen, maar ook de menſch voldaan,
Hier heerſchen nog al meer doorluchte wetenſchappen;
Dit Kweekſchool port de jeugd tot ed'le kunſten aan,
VVaar door men opklimt naar 't geſtarnt langs eere-trappen.
De uitheemſche Taal wort hier aan al wie 't luſt geleert;
VVilt gy met Griek, met Turk, of Perſiaanen, ſpreeken;
Voeg u by HEIMAN, hy heeft in dat land verkeert,
Hy is in yver voor uw weetluſt onbezweeken.
VVas eer Demoſthenes, was Cicero, vermaart;
VVierd hun welſprekenheid en wysheid hoog verheeven,
Hier is BURMANNUS, die hen beiden evenaart,
In al het geen Natuur voorheên hen had gegeven.
De wond're hemelſloop van ſtarren, Zon, en Maan,
En tot wat nuttigheid de Wis-en Meetkunſt ſtrekken,
VVyſt 's GRAVEZANDE elk een met veel geleerdheid aan;
Hy kan uw' aandacht door zyn naarſtigheid opwekken.
De VVysbegeerte, zo vermakelyk als nut,
Dringt tot in 't binnenſte geheim van veele zaaken,
Die ed'le kunſt wort door VVITTICHIUS geſtut,
De afgunſtigen tot ſpyt, gewoon elks doen te laaken.
Roemwaarde HAVERKAMP, vol wetenſchap en werk:
Hortenſius op 't ſtoel: die de oude en dierb're ſchatten
Van Griek en van Romein de Jeugd, voor Land of Kerk
Opwaſſende, openlegt, om wysheid te bevatten.

Door zo veel Mannen van geleerdheid, en verſtand,
Wort Pallas heiligdom bedient, haar Tempelkooren
Zyn nimmer ledig, nooit komt men hier vrucht'loos, want
Men kan op ieder uur bezond're leſſen hooren.
Het vuur der wysheid, trouw van 't Prieſterſchap bewaart,
Krygt ieder ogenblik nieuw voetzel om te branden:
Die ed'le brandſtof wort van alle kant vergaart;
Heeft Nederland gebrek, men haalt uit and're landen.
Hier is de grootſte markt, hier wort het al gezogt,
Men heeft hier overvloed van al wat men kan wenſchen;
Geleerdtheid wort hier voor geringe prys verkogt,
Schoon ze onwaardeerbaare eer en glorie geeft aan menſchen.
Zei eertyts Plato, dat Minerve Athenens grond
Voor haaren zetel koos om zyne vruchtbaarheden,
Al wat het keurigſt ooit bedagt is voor den mond,
Of 't geen de kunſt verzon tot dekking van de leden,
Heeft het Bataafſch Atheên in vollen overvloed:
Hier kan de vreemdeling de keurigſte landsdouwen,
En wandelingen, tot verkwikking voor 't gemoed,
Ontelb're hoven, het gebergte, en zee beſchouwen.
Dit is een Tempe vol vermaaklykheid en luſt.
De ſtad van van binnen heeft verſcheide ſchoone ſtraaten,
En wyde graften: hier word de aandacht niet ontruſt:
Een dubb'le Rechtbank ſtraft hier heillooze onverlaaten.

Is

Is 't dan wel wonder, dat dit *Leiden*, zo vermaart,
Een ruimen toevloet krygt uit alle werelds hoeken;
De wakkre Burgery ſchenkt tafel, huis, en haart,
Aan vreemdelingen, die naar wetenſchappen zoeken.
Groei, groei dan dag aan dag, O luiſter van deez' tyd!
O kweekſchool van de deugd! nooit ſtremmen de oorlogs plagen,
Noch de alverſlindbre peſt, of daar men ramp door lyd,
De welſtand, daar wy u in zien te dezer dagen.
En gy Hoog Edele Beſchermers van dit ſchool,
Doorluchte Vaders, laat uw' zorgen nooit vermind'ren:
Schenk al wat dienſtig is Minerva's Kapitool,
En teugelt door uw magt al 't geen haar heil kan hind'ren.
Hoogleeraars, gy die nooit uw moeite of arbeid ſtaakt,
Om de yverige jeugd in mannen te hervormen;
De heilige yver, die in uwe zielen blaakt,
Zie men te gener tyd door ziekte of ramp beſtormen.
O Jongelingen, die begeerig zyt naar ſpys,
Naar goden lekkerny, om uw verſtand te ſterken;
Hier wordze U opgediſt op allerhande wyz'
Scherpt ſlechts uw' zinnen, zy zal krachtig op u werken.
Gy hebt deez morgen uit den Hemeltolk gehoort,
Wat heerlyke eerkroon U van arbeid ſtaat te wachten;
Heeft die geleerde mond U innerlyk bekoort,
Wil dan met hart en ziel naar de overwinning trachten.

Zo

Zo zyn de onkoſten voor uwe Ouderen geen laſt,
Zo wort hun ſtamhuis meer verheerlykt door hun looten;
Zo groei en bloei Godts kerk; zo ſta de Vryheid vaſt;
Zo blyve dwinglandy ten landen uitgeſlooten.
De waare wysheid daal van boven hier beneên,
En ſchenke ons alles, wat een ſterveling kan ſtreelen!
Zo ſchynt de gloriezon van dit Bataafſch Atheên
In glans en heerlykheid, door alle werelds deelen.

VYFTIG-JARIGE GEDACHTENIS

Van het Instellen der

HOOGESCHOLE te LEIDEN,

Ingewyd den 8. *February* 1575. *Ten derden male gevierd den* 8. *February* 1725.

DOOR

SIMON RYSER.

TWEDE DRUK.

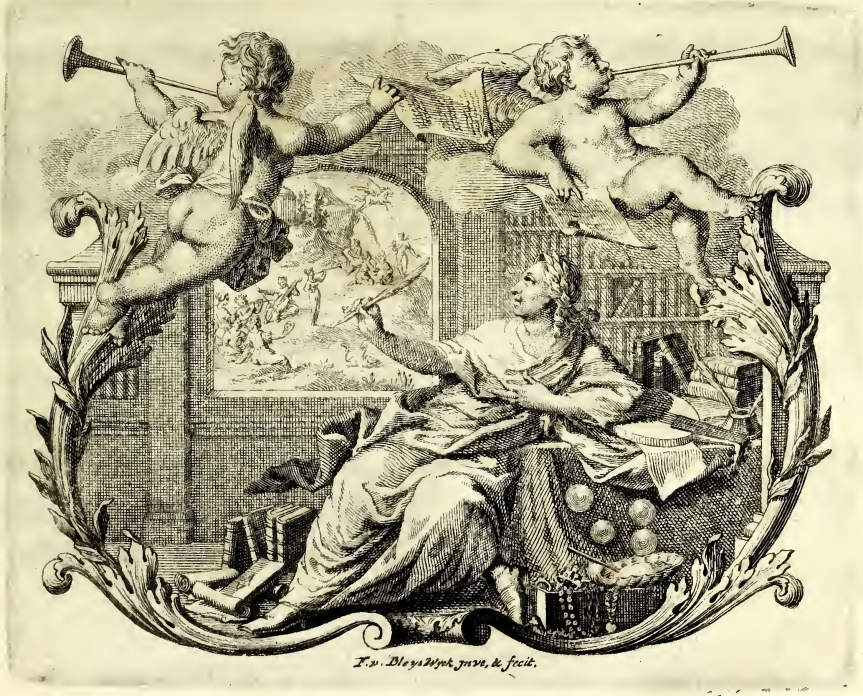

Te LEIDEN,
By ABRAHAM KALLEWIER, 1725.
Boekverkoper in de Nieuwesteeg.